

สิงคาลกสูตร

คัดลอกจาก พระไตรปิฎก ฉบับธรรมทาน

เล่ม ๑๑ พระสุตตันตปิฎก ทีฆนิกาย ปาฎิกวรรค

พิมพ์ครั้งที่ ๑:

ออกแบบและจัดทำโดย:

ไวย์ท์ลินินบุ๊กส์ (White Linen Books)

whitelinenbooks@hotmail.com

พิมพ์ที่: บริษัท ซาเร็นการพิมพ์ จำกัด

www.sarenprinting.com

**สงวนลิขสิทธิ์ตามกฎหมาย ให้จัดพิมพ์เพื่อ
เป็นธรรมทานเท่านั้น ห้ามจำหน่าย**

หากประสงค์จัดพิมพ์เพื่อเป็นธรรมทาน โปรด

ติดต่อ 08-41246688 หรืออีเมลถึงสำนักพิมพ์ที่

whitelinenbooks@hotmail.com

คำนำ

“ สิงคาลกสูตร “ เป็นพระดำรัสที่พระพุทธรองค์ทรงประทานสั่งสอนแก่ สิงคาลกมาณพ ในเรื่องทางแห่งความเลื่อม ทางแห่งความเจริญ อย่างเป็นมิตรแท้ที่ควรมี และอย่างเป็นมิตรเทียมที่ไม่ควรคบ ทิศทั้ง ๖ ตามนัยแห่งพระศาสนา รวมถึงการปฏิบัติตนเพื่อถึงความเจริญรุ่งเรืองตามแบบอริยเจ้า ซึ่งล้วนแต่เป็นประโยชน์และเกิดมงคลอย่างยิ่งต่อผู้ที่ได้ศึกษา และนำไปปฏิบัติตาม

อย่างไรก็ดี หากมีข้อบกพร่องประการหนึ่งประการใดในการจัดพิมพ์ครั้งนี้ ต้องกราบขอขมาอภัยไว้ ณ ที่นี้ด้วย

สุดท้าย ความดีงามทั้งหลายที่เกิดจาก

การทำหนังสือเล่มนี้ ขอน้อมถวายบูชาคุณพระ
รัตนตรัย บิดา มารดา ครูอาจารย์ พระบาทสมเด็จพระ
พระเจ้าอยู่หัวภูมิพลอดุลยเดชฯ และพระบรมวงศ์
สาธุวงศ์ทุกพระองค์ เทพให้เทวาผู้คุ้มครองรักษา
พระศาสนาและมุ่งหวังพระนิพพาน และขอ
อนุโมทนากับทุกท่านที่ได้ให้การสนับสนุนด้วย
ความปรารถนาดีอย่างยิ่งเพื่อดำรงไว้ซึ่งพระธรรม
คำสั่งสอนของพระศาสดาอันเป็นประโยชน์ต่อ
โลกอย่างที่สุด ขอความเจริญทั้งทางโลกและทาง
ธรรมจงปรากฏแก่ทุกท่านโดยพลันเทอญ

ไว้ท์ ลินิน บู้คส์

สารบัญ

	หน้า
เรื่องบุตรคฤหบดีชื่อสิงคาลกะ ...	๐๗
ว่าด้วยกรรมกิเลส ๔	๑๑
ว่าด้วยอบายมุข ๖	๑๔
ว่าด้วยคนเทียมมิตร ๔ ,.....	๒๕
ว่าด้วยมิตรแท้	๓๐
ว่าด้วยทิศ ๖	๓๕

สิงคาลกสูตร

เรื่องบุตรคฤหบดีชื่อสิงคาลกะ

สมัยหนึ่ง พระผู้มีพระภาคประทับ
อยู่ ณ พระวิหารเวฬุวัน อันเป็นที่
พระราชทานเหยื่อแก่กระแต เขตพระนคร
ราชคฤห์ สมัยนั้น สิงคาลกคฤหบดีบุตรลูก
ขึ้นแต่เช้า ออกจากกรุงราชคฤห์ มีผ้าชุ่ม มี
ผมเปียก ประคองอัญชลี นอบน้อมทิส
ทั้งหลาย คือ ทิสเบื้องหน้า ทิสเบื้องขวา ทิส
เบื้องหลัง ทิสเบื้องซ้ายทิสเบื้องล่าง ทิส
เบื้องบน ฯ

ครั้งนั้น เวลาเช้า พระผู้มีพระภาค
ทรงครองอินทรวาสกแล้วทรงถือบาตรและ
จีวรเสด็จเข้าไปบิณฑบาตยังกรุงราชคฤห์
ได้ทอดพระเนตรเห็นสิ่งคาลกคฤหบดีบุตร
ซึ่งลุกขึ้นแต่เช้า ออกจากกรุงราชคฤห์ มีผ้า
ชุ่ม มีผมเปียกประคองอัญชลี นอบน้อมทิส
ทั้งหลาย คือ ทิสเบื้องหน้า ทิสเบื้องขวา ทิส
เบื้องหลัง ทิสเบื้องซ้าย ทิสเบื้องล่าง ทิส
เบื้องบนอยู่ แล้วได้ตรัสถามว่า

ดูกรคฤหบดีบุตร ท่านลุกขึ้นแต่เช้า
ออกจากกรุงราชคฤห์ มีผ้าชุ่ม มีผมเปียก
ประคองอัญชลี นอบน้อมทิสทั้งหลาย คือ

ทิศเบื้องหน้า ทิศเบื้องขวา ทิศเบื้องหลัง ทิศ
เบื้องซ้าย ทิศเบื้องล่าง ทิศเบื้องบนอยู่
เพราะเหตุอะไรหนอ ฯ

สิ่งกาลกคฤหบดีบุตรทูลว่า ข้าแต่
พระองค์ผู้เจริญ คุณพ่อของข้าพระพุทธเจ้า
เมื่อใกล้จะตายได้สั่งไว้ว่า ดูกงพ่อ
เจ้าพึงนอบน้อมทิศทั้งหลายข้าพระพุทธเจ้า
สักการะ เคารพนับถือ บูชาค้ำของคองพ่อ
จึงลุกขึ้นแต่เช้าออกจากกรุงราชคฤห์ มีผ้า
ชุ่ม มีผมเปียก ประคองอัญชลี นอบน้อมทิศ
ทั้งหลาย คือ ทิศเบื้องหน้า ทิศเบื้องขวา ทิศ
เบื้องหลัง ทิศเบื้องซ้าย ทิศเบื้องล่าง ทิศ

เป็องบนอยู่

ภ. ดูกรคฤหบดีบุตร ในวินัยของ
พระอริยเจ้า เขาไม่นอบน้อมทิศ ๖ กันอย่าง
นี้ ๕

สิ. ข้าแต่พระองค์ผู้เจริญ ในวินัย
ของพระอริยเจ้าท่านนอบน้อมทิศ ๖ กัน
อย่างไร ขอประทานโอกาส ขอพระผู้มีพระ
ภาคจงทรงแสดงธรรมแก่ข้าพระองค์ตามที่
ในวินัยของพระอริยเจ้าท่านนอบน้อมทิศ ๖
กันนั้นเถิด ๕

ว่าด้วยกรรมกิเลส ๔

ดูกรคฤหบดีบุตร ถ้าอย่างนั้น ท่าน
จงฟัง จงตั้งใจให้ดี เราจักกล่าว ฯ

สิงคาลกคฤหบดีบุตร ทูลรับพระ
ดำรัสของพระผู้มีพระภาคแล้ว พระผู้มีพระ
ภาค ได้ตรัสว่า

ดูกรคฤหบดีบุตร อริยสาวกจะ
กรรมกิเลสทั้ง ๔ ได้แล้ว ไม่ทำบาปกรรม
โดยฐานะ ๔ และไม่เสพทางเสื่อมแห่งภคะ
๖ อริยสาวกนั้นเป็นผู้ปราศจากกรรมอัน
ลามก ๑๔ อย่างนี้แล้ว ย่อมเป็นผู้ปกปิดทิศ
๖ ย่อมปฏิบัติเพื่อชำระโลกทั้งสอง และเป็น

อันอริยสาวกนั้นปรารถนาแล้วทั้งโลกนี้และ
โลกหน้า เบื้องหน้าแต่ตายเพราะกายแตก
อริยสาวกนั้นย่อมเข้าถึงสุคติโลกสวรรค์ ฯ

กรรมกิเลส ๔ เป็นไฉนที่อริยสาวก
ละได้แล้ว ดูกรคฤหบดีบุตร กรรมกิเลส คือ
ปาณาติบาต ๑ อทินนาทาน ๑
กาเมศฺมุจฺฉาจาร ๑ มุสาวาท ๑ กรรมกิเลส
๔ เหล่านี้ ที่อริยสาวกนั้นละได้แล้ว

พระผู้มีพระภาคผู้สุคตศาสดา ครั้น
ตรัสไวยากรณภาษิตนี้แล้ว จึงได้ตรัสคาถา
ประพันธ์ต่อไปอีกว่า

ปาณาติบาต อทินนาทาน มุสา-

วาท และการคบหาภรรยาผู้อื่น เรากล่าวว่า
เป็นกรรมกิเลส บัณฑิตไม่สรรเสริญ ฯ

อริยสาวกไม่กระทำบาปกรรมโดย
ฐานะ ๔ เป็นไฉน ปุถุชนถึง ฉันทาคติ ย่อม
ทำกรรมอันลามก ถึงโทสาคติ ย่อมทำกรรม
อันลามก ถึงโมหาคติ ย่อมทำกรรมอัน
ลามก ถึงภยาคติ ย่อมทำกรรมอันลามก ฯ

ดูกรคฤหบดีบุตร ส่วนอริยสาวก
ย่อมไม่ถึงฉันทาคติ ย่อมไม่ถึงโทสาคติ
ย่อมไม่ถึงโมหาคติ ย่อมไม่ถึงภยาคติ ท่าน
ย่อมไม่ทำกรรมอันลามกโดยฐานะ ๔
เหล่านี้

พระผู้มีพระภาคผู้สุคตศาสดา ครั้น
ตรัสไวยากรณภาษิตนี้แล้ว จึงได้ตรัสคาถา
ประพันธ์ต่อไปอีกว่า

ผู้ใดประพฤติกว้างธรรม เพราะ
ความรัก ความขัง ความกลัว ความหลง ยศ
ของผู้นั้นย่อมเสื่อม ดังดวงจันทร์ในข้างแรม
ผู้ใดไม่ประพฤติกว้างธรรมเพราะความรัก
ความขัง ความกลัว ความหลง ยศย่อม
เจริญแก่ผู้นั้น ดุจดวงจันทร์ในข้างขึ้น ฯ

ว่าด้วยอบายมุข ๖

อริยสาวกย่อมไม่เสพทางเสื่อมแห่ง

โกศ ๖ เป็นไฉน ดูกรคฤหบดีบุตร การ
ประกอบเนื่องๆ ซึ่งการดื่มน้ำเมาคือสุรา
และเมรัยอันเป็นที่ตั้งแห่งความประมาท
เป็นทางเสื่อมแห่งโกศประการ ๑ การ
ประกอบเนื่องๆ ซึ่งการเที่ยวไปในตรอก
ต่างๆ ในกลางคืนเป็นทางเสื่อมแห่งโกศ
ประการ ๑ การเที่ยวดูมหรสพเป็นทางเสื่อม
แห่งโกศประการ ๑ การประกอบเนื่องๆ
ซึ่งการพนันอันเป็นที่ตั้งแห่งความประมาท
เป็นทางเสื่อมแห่งโกศประการ ๑ การ
ประกอบเนื่องๆ ซึ่งการคบคนชั่วเป็นมิตร
เป็นทางเสื่อมแห่งโกศประการ ๑ การ

ประกอบเนื่องๆ ซึ่งความเกียจคร้าน เป็น
ทางเสื่อมแห่งโศคะประการ ๑ ๕

ดูกรคฤหบดีบุตร โทษในการ
ประกอบเนื่องๆ ซึ่งการดื่มน้ำเมา คือ สุรา
และเมรัย อันเป็นที่ตั้งแห่งความประมาท ๖
ประการนี้ คือ ความเสื่อมทรัพย์อันผู้ดื่มพึง
เห็นเอง ๑ ก่อการทะเลาะวิวาท ๑ เป็นบ่อ
เกิดแห่งโรค ๑ เป็นเหตุเสียชื่อเสียง ๑ เป็น
เหตุไม่รู้จักรละอาย ๑ มีบพที่ ๖ คือ เป็นเหตุ
ทอนกำลังปัญญา ๑

ดูกรคฤหบดีบุตร โทษ ๖ ประการ
ในการประกอบเนื่องๆ ซึ่งการดื่มน้ำเมาคือ

สุราและเมรัยอันเป็นที่ตั้งแห่งความ
ประมาทเหล่านี้แล ฯ

ดูกรคฤหบดีบุตร โทษในการ
ประกอบเนื่องๆ ซึ่งการเที่ยวไปในตรอก
ต่างๆ ในกลางคืน ๖ ประการเหล่านี้ คือ ผู้
นั้นชื่อว่าไม่คุ้มครอง ไม่รักษาตัว ๑ ไม่
คุ้มครอง ไม่รักษาบุตรภรรยา ๑ ไม่คุ้มครอง
ไม่รักษาทรัพย์สมบัติ ๑ เป็นที่ระแวงของคน
อื่น ๑ คำพูดอันไม่เป็นจริงในที่นั้นๆ ย่อม
ปรากฏในผู้นั้น ๑ อันเหตุแห่งทุกข์เป็นอัน
มากแหวดล้อม ๑

ดูกรคฤหบดีบุตร โทษ ๖ ประการ

ในการประกอบเนื่องๆ ซึ่งการเที่ยวไปใน
ตรอกต่างๆ ในเวลากลางคืนเหล่านี้แล ฯ

ดูกรคฤหบดีบุตร โทษในการเที่ยว
ดูมหรสพ ๖ ประการเหล่านี้คือ รำที่เหนไป
ที่นั่น ๑ ขับร้องที่เหนไปที่นั่น ๑ ประโคมที่
เหนไปที่นั่น ๑ เสภาที่เหนไปที่นั่น ๑ เพลง
ที่เหนไปที่นั่น ๑ เถิดเทิงที่เหนไปที่นั่น ๑

ดูกรคฤหบดีบุตรโทษ ๖ ประการ
ในการเที่ยวดูมหรสพเหล่านี้แล ฯ

ดูกรคฤหบดีบุตร โทษในการ
ประกอบเนื่องๆ ซึ่งการพนันอันเป็นที่ตั้งแห่ง
ความประมาท ๖ ประการเหล่านี้ คือ ผู้ชนะ

ยอมก่อเวร ๑ ผู้แพ้ย่อมเสียตายทรัพย์สินที่เสีย
ไป ๑ ความเสื่อมทรัพย์สินในปัจจุบัน ๑
ถ้อยคำของคนเล่นการพนัน ซึ่งไปพูดในที่
ประชุมฟังไม่ขึ้น ๑ ถูกมิตรรอมมาตย์หมิ่น
ประมาท ๑ ไม่มีใครประสงค์จะแต่งงาน
ด้วย เพราะเห็นว่า ชายนักเลงเล่นการพนัน
ไม่สามารถจะเลี้ยงภรรยา ๑

ดูกรคฤหบดีบุตร โทษ ๖ ประการ
ในการประกอบเรื่องๆ ซึ่งการพนันอันเป็น
ที่ตั้งแห่งความประมาทเหล่านี้แล ฯ

ดูกรคฤหบดีบุตร โทษในการ
ประกอบเรื่องๆ ซึ่งการคบคนชั่วเป็นมิตร ๖

ประการเหล่านี้ คือ นำให้เป็นนักเลงการ
พนัน ๑ นำให้เป็นนักเลงเจ้าชู้ ๑ นำให้เป็น
นักเลงเหล้า ๑ นำให้เป็นคนหลงผู้อื่นด้วย
ของปลอม ๑ นำให้เป็นคนโกงเขาซึ่งหน้า ๑
นำให้เป็นคนหัวไม้ ๑

ดูกรคฤหบดีบุตร โทษ ๖ ประการ
ในการประกอบเนืองๆ ซึ่งการคบคนชั่วเป็น
มิตรเหล่านี้แล ฯ

ดูกรคฤหบดีบุตร โทษในการ
ประกอบเนืองๆ ซึ่งความเกียจคร้าน ๖
ประการเหล่านี้ คือ มักให้อ้างว่าหนาวนัก
แล้วไม่ทำางาน ๑ มักให้อ้างว่าร้อนนัก

แล้วไม่ทำงาน ๑ มักให้อ้างว่าเวลาเย็น
แล้ว แล้วไม่ทำงาน ๑ มักให้อ้างว่ายัง
เข้าอยู่ แล้วไม่ทำงาน ๑ มักให้อ้างว่า
หิวหนัก แล้วไม่ทำงาน ๑ มักให้อ้างว่า
กระหายน้ำ แล้วไม่ทำงาน ๑ เมื่อเขา
มากไปด้วยการอ้างเลข ผลัดเพี้ยนการงาน
อยู่อย่างนี้ โภคะที่ยังไม่เกิดก็ไม่เกิดขึ้น ที่
เกิดขึ้นแล้วก็ถึงความสิ้นไป

ดูกรคฤหบดีบุตร โทษ ๖ ประการ
ในการประกอบเนื่องๆ ซึ่งความเกียจคร้าน
เหล่านี้แล ฯ

พระผู้มีพระภาคผู้สุคตศาสดา ครั้น

ตรัสไวยากรณภาษิตนี้แล้ว จึงได้ตรัสคาถา
ประพันธ์ต่อไปอีกว่า

เพื่อนในโรงสุราก็มี เพื่อนกล่าวแต่
ปากว่าเพื่อนๆ ก็มี ส่วนผู้ใดเป็นสหายใน
เมื่อความต้องการเกิดขึ้นแล้ว ผู้นั้นจัดว่า
เป็นเพื่อนแท้

เหตุ ๖ ประการ คือ การนอนสาย
๑ การเสพภรรยาผู้อื่น ๑ ความประสงค์ผูก
เวร ๑ ความเป็นผู้ทำแต่สิ่งหาประโยชน์มิได้
๑ มิตรชั่ว ๑ ความเป็นผู้ตระหนี่เหนียวแน่น
นัก ๑ เหล่านี้ ย่อมกำจัดบุรุษเสียจาก
ประโยชน์สุขที่จะพึงได้พึงถึงคนมีมิตรชั่ว มี

เพื่อนชั่ว มีมรรยาทและการเที่ยวชั่ว ย่อม
เสื่อมจากโลกทั้งสอง คือ จากโลกนี้และ
จากโลกหน้า

เหตุ ๖ ประการ คือ การพนันและ
หญิง ๑ สุรา ๑ ฟ้อนรำขับร้อง ๑ นอนหลับ
ในกลางวันบำเรอตนในสมัยมิใช่การ ๑
มิตรชั่ว ๑ ความตระหนี่เหนียวแน่นนัก ๑
เหล่านี้ ย่อมกำจัดบุรุษเสียจากประโยชน์สุข
ที่จะพึงได้พึงถึง ชนเหล่าใดเล่นการพนัน
ดื่มสุรา เสพหญิงภรรยาที่รักเสมอด้วยชีวิต
ของผู้อื่น คบแต่คนต่ำช้า และไม่คบหาคนที่
มีความเจริญ ย่อมเสื่อมเพียงดังดวงจันทร์

ในข้างแรม ผู้ใดดื่มสุรา ไม่มีทรัพย์สิน หากการ
งานทำเลี้ยงชีวิตมิได้ เป็นคนขี้เมา
ปราศจากสิ่งเป็นประโยชน์ เขาจกจมลงสู่
หิ้งเหมือนก้อนหินจมน้ำ ฉะนั้น จักทำ
ความอาภูลแก่ตนทันที คนมักมีการนอน
หลับในกลางวัน เกลียดชังการลุกขึ้นใน
กลางคืน เป็นนักเลงขี้เมาเป็นนิจ ไม่อาจ
ครอบครองเหย้าเรือนให้ดีได้ ประโยชน์
ทั้งหลายย่อมล่วงเลยชายหนุ่มที่ละทิ้งการ
งาน ด้วยอ้างเลศว่า หนาวนัก ร้อนนัก เวลา
นี้เย็นเสียแล้ว ดังนี้เป็นต้น ส่วนผู้ใดไม่
สำคัญความหนาวและความร้อนยิ่งไปกว่า

หญ้า ทำกิจของบุรุษอยู่ ผู้นั้นยอมไม่เสื่อม
จากความสุขเลย ๕

ว่าด้วยคนเทียมมิตร ๔

ดูกรคฤหบดีบุตร คน ๔ จำพวก
เหล่านี้ คือ คนนำสิ่งของๆ ไปเพื่อนไป
ถ่ายเดียว [คนปกกลอก] ๑ คนดีแต่พูด ๑
คนหัวประจบ ๑ คนชักชวนในทางฉิบหาย
๑ ท่านพึงทราบว่ามีไม่ใช่มิตร เป็นแต่คน
เทียมมิตร ๕

ดูกรคฤหบดีบุตร คนปกกลอก ท่าน
พึงทราบว่ามีไม่ใช่มิตร เป็นแต่คนเทียมมิตร

โดยสถาน ๔ คือ เป็นคนคิดเอาแต่ได้ฝ่ายเดียว ๑ เสียให้น้อยคิดเอาให้ได้มาก ๑ ไม่รับทำกิจของเพื่อนในคราวมีภัย ๑ คบเพื่อนเพราะเห็นแก่ประโยชน์ของตัวเอง ๑

ดูกรคฤหบดีบุตร คนปกกลอก ท่านพึงทราบว่ามีมิตรเป็นแต่คนเทียมมิตร โดยสถาน ๔ เหล่านี้แล ฯ

ดูกรคฤหบดีบุตร คนดีแต่พูด ท่านพึงทราบว่ามีมิตรเป็นแต่คนเทียมมิตร โดยสถาน ๔ คือ เก็บเอาของล่วงแล้วมาปราศรัย ๑ อ้างเอาของที่ยังไม่มาถึงมาปราศรัย ๑ สงเคราะห์ด้วยสิ่งหาประโยชน์

มิได้ ๑ เมื่อกิจเกิดขึ้นแสดงความขัดข้อง
[ออกปากพึงมิได้] ๑

ดูกรคฤหบดีบุตร คนดีแต่พูด ท่าน
พึงทราบว่ามีไมใช่มิตร เป็นแต่คนเทียมมิตร
โดยสถาน ๔ เหล่านี้แล ฯ

ดูกรคฤหบดีบุตร คนหัวประจบ
ท่านพึงทราบว่ามีไมใช่มิตร เป็นแต่คนเทียม
มิตรโดยสถาน ๔ คือ ตามใจเพื่อนให้ทำ
ความชั่ว [จะทำชั่วก็คล้อยตาม] ๑ ตามใจ
เพื่อนให้ทำความดี [จะทำดีก็คล้อยตาม] ๑
ต่อหน้าสรรเสริญ ๑ ลับหลังนินทา ๑

ดูกรคฤหบดีบุตร คนหัวประจบ

ท่านพึงทราบว่ามีมิตร เป็นแต่คนเทียม
มิตรโดยสถาน ๔ เหล่านี้แล ฯ

ดูกรคฤหบดีบุตร คนชักชวนในทาง
ฉิบหาย ท่านพึงทราบว่ามีมิตร เป็นแต่
คนเทียมมิตรโดยสถาน ๔ คือ ชักชวนให้ดื่ม
น้ำเมา คือ สุราและเมรัย อันเป็นที่ตั้งแห่ง
ความประมาท ๑ ชักชวนให้เที่ยวตามตรอก
ต่างๆ ในเวลากลางคืน ๑ ชักชวนให้เที่ยวดู
การมหรสพ ๑ ชักชวนให้เล่นการพนันอัน
เป็นที่ตั้งแห่งความประมาท ๑

ดูกรคฤหบดีบุตร คนชักชวนในทาง
ฉิบหาย ท่านพึงทราบว่ามีมิตรเป็นแต่

คนเทียบมิตรโดยสถาน ๔ เหล่านี้แล ฯ

พระผู้มีพระภาคผู้สูงสุดศาสดา ครั้น
ตรัสไวยากรณภาษิตนี้แล้ว จึงได้ตรัสคาถา
ประพันธ์ต่อไปอีกว่า

บัณฑิตรู้แจ้งมิตร ๔ จำพวกเหล่านี้
คือ มิตรปกกลอก ๑ มิตรดีแต่พูด ๑ มิตรหัว
ประจบ ๑ มิตรชักชวนในทางฉิบหาย ๑ ว่า
ไม่ใช่มิตรแท้ ดังนี้แล้ว ฟังแว้นเสียให้
ห่างไกล เหมือนคนเดินทางเส้นทางที่มีภัย
ฉะนั้น ฯ

ดูกรคฤหบดีบุตร มิตร ๔ จำพวก
เหล่านี้ คือ มิตรมีอุปการะ ๑ มิตรร่วมสุข

ร่วมทุกข์ ๑ มิตรณะประโยชน์ ๑ มิตรมี
ความรักใคร่ ๑ ท่านพึงทราบว่าเป็นมิตรมี
ใจดี [เป็นมิตรแท้] ๫

ว่าด้วยมิตรแท้

ดูกรคฤหบดีบุตร มิตรมีอุปการะ
ท่านพึงทราบว่าเป็นมิตรแท้โดยสถาน ๔
คือ รักษาเพื่อนผู้ประมาทแล้ว ๑ รักษา
ทรัพย์สมบัติของเพื่อนผู้ประมาทแล้ว ๑
เมื่อมีภัยเป็นที่พึ่งพำนักได้ ๑ เมื่อกิจที่
จำต้องทำเกิดขึ้นเพิ่มทรัพย์ให้สองเท่า [
เมื่อมีฐานะช่วยออกทรัพย์ให้เกินกว่าที่ออก

ปาก] ๑

ดูกรคฤหบดีบุตร มิตรมีอุปการะ
ท่านพึงทราบว่าเป็นมิตรแท้โดยสถาน ๔
เหล่านี้แล ฯ

ดูกรคฤหบดีบุตร มิตรร่วมสุขร่วม
ทุกข์ ท่านพึงทราบว่าเป็นมิตรแท้โดยสถาน
๔ คือ บอกความลับ [ของตน] แก่เพื่อน ๑
ปิดความลับของเพื่อน ๑ ไม่ละทิ้งในเหตุ
อันตราย ๑ แม้ชีวิตก็อาจสละเพื่อประโยชน์
แก่เพื่อนได้ ๑

ดูกรคฤหบดีบุตร มิตรร่วมสุขร่วม
ทุกข์ ท่านพึงทราบว่าเป็นมิตรแท้โดยสถาน

๔ เหล่านี้แล ฯ

ดูกรคฤหบดีบุตร มิตรณะ
ประโยชน์ ท่านพึงทราบว่าเป็นมิตรแท้โดย
สถาน ๔ คือ ห้ามจากความชั่ว ๑ ให้ตั้งอยู่
ในความดี ๑ ให้ได้ฟังสิ่งที่ยังไม่เคยฟัง ๑
บอกทางสวรรค์ให้ ๑

ดูกรคฤหบดีบุตร มิตรณะ
ประโยชน์ ท่านพึงทราบว่าเป็นมิตรแท้ โดย
สถาน ๔ เหล่านี้แล ฯ

ดูกรคฤหบดีบุตร มิตรมีความรัก
ใคร่ ท่านพึงทราบว่าเป็นมิตรแท้โดยสถาน
๔ คือ ไม่ยินดีด้วยความเสื่อมของเพื่อน ๑

ยินดีด้วยความเจริญของเพื่อน ๑ ห้ามคนที่
กล่าวโทษเพื่อน ๑ สรรเสริญคนที่สรรเสริญ
เพื่อน ๑

ดูกรคฤหบดีบุตร มิตรมีความรัก
ใคร่ ท่านพึงทราบว่าเป็นมิตรแท้โดยสถาน
๔ เหล่านี้แล ฯ

พระผู้มีพระภาคผู้สุคตศาสดา ครั้น
ตรัสไวยากรณภาษิตนี้แล้ว จึงได้ตรัสคาถา
ประพันธ์ต่อไปอีกว่า

บัณฑิตรู้แจ้งมิตร ๔ จำพวกเหล่านี้
คือ มิตรมีอุปการะ ๑ มิตรร่วมสุขร่วมทุกข์
๑ มิตรแนะประโยชน์ ๑ มิตรมีความรักใคร่

๑ ว่าเป็นมิตรแท้ ฉะนั้นแล้ว ฟิงเข้าไปนั่งใกล้
โดยเคารพเหมือนมารดา กับบุตร ฉะนั้น
บัณฑิตผู้สมบูรณ์ด้วยศีล ย่อมรุ่งเรืองส่อง
สว่างเพียงดังไฟ

เมื่อบุคคลยอม โภคสมบัติอยู่
เหมือนแมลงผึ้ง ผนวกวัง โภคสมบัติยอมถึง
ความสังสมดุจจอมปลวก อันตัวปลวกก่อขึ้น
ฉะนั้น คฤหัสถ์ในตระกูลผู้สามารถ ครั้น
สะสมโภคสมบัติได้อย่างนี้แล้ว ฟิงแบ่ง โภค
สมบัติออกเป็นสี่ส่วน เขาย่อมสมานมิตรไว้
ได้ ฟิงใช้สอย โภคสมบัติด้วยส่วนหนึ่ง ฟิง
ประกอบภารงานด้วยสองส่วน ฟิงเก็บส่วน

ที่สี่ไว้ด้วยหมายว่าจักมีไว้ในยามอันตรราย
ดังนี้ ฯ

ว่าด้วยทิส ๖

ดูกรคฤหบดีบุตร ก็อริยสาวกเป็นผู้
ปกปิดทิสทั้ง ๖ อย่างไร ท่านพึงทราบ

ทิส ๖ เหล่านี้ คือ พึงทราบมารดา
บิดาว่าเป็นทิสเบื้องหน้า อาจารย์เป็นทิส
เบื้องขวา บุตรและภรรยาเป็นทิสเบื้องหลัง
มิตรและอำมาตย์เป็นทิสเบื้องซ้าย ทาส
และกรรมกรเป็นทิสเบื้องต่ำ สมณ
พราหมณ์เป็นทิสเบื้องบน ฯ

ดูกรคฤหบดีบุตร มารดาบิดาผู้เป็น
ทิศเบื้องหน้า อัมบุตรพึงบำรุงด้วยสถาน ๕
คือ ด้วยตั้งใจไว้ว่าท่านเลี้ยงเรามา เราจัก
เลี้ยงท่านตอบ ๑ จักรับทำกิจของท่าน ๑
จักดำรงวงศ์สกุล ๑ จักปฏิบัติตนให้เป็นผู้
สมควรรับทรัพย์มรดก ๑ ก็หรือเมื่อท่านละ
ไปแล้ว ทำกาลกิริยาแล้ว จักตามเพิ่มให้ซึ่ง
ทักษิณา ๑ ฯ

ดูกรคฤหบดีบุตร มารดาบิดาผู้เป็น
ทิศเบื้องหน้าอัมบุตรบำรุงด้วยสถาน ๕
เหล่านี้แล้ว ย่อมอนุเคราะห์บุตรด้วยสถาน
๕ คือ ห้ามจากความชั่ว ๑ ให้ตั้งอยู่ใน

ความดี ๑ ให้ศึกษาศิลปวิทยา ๑ หากรรยา
ที่สมควรให้ ๑ มอบทรัพย์ให้ในสมัย ๑ ๗

ดูกรคฤหบดีบุตร มารดาบิดาผู้เป็น
ทิศเบื้องหน้าอันบุตรบำรุงด้วยสถาน ๕
เหล่านี้แล้ว ย่อมอนุเคราะห์บุตรด้วยสถาน
๕ เหล่านี้ ทิศเบื้องหน้านั้น ชื่อว่าอันบุตร
ปกปิดให้เกษมสำราญให้ไม่มีภัยด้วย
ประการฉะนี้ ๗

ดูกรคฤหบดีบุตร อาจารย์ผู้เป็นทิศ
เบื้องขวาอันศิษย์พึงบำรุงด้วยสถาน ๕ คือ
ด้วยลูกขึ้นยืนรับ ๑ ด้วยเข้าไปยืนคอยรับใช้
๑ ด้วยการเชื่อฟัง ๑ ด้วยการปรนนิบัติ ๑

ด้วยการเรียนศิลปวิทยาโดยเคารพ ๑ ๗

ดูกรคฤหบดีบุตร อาจารย์ผู้เป็นทิศ
เบื้องขวา อันศิษย์บำรุงด้วยสถาน ๕ เหล่า
นี้แล้ว ย่อมอนุเคราะห์ศิษย์ด้วยสถาน ๕
คือ แนะนำดี ๑ ให้เรียนดี ๑ บอกลิขัย
ด้วยดีในศิลปวิทยาทั้งหมด ๑ ยกย่องให้
ปรากฏในเพื่อนฝูง ๑ ทำความป้องกันใน
ทิศทั้งหลาย ๑ ๗

ดูกรคฤหบดีบุตร อาจารย์ผู้เป็นทิศ
เบื้องขวาอันศิษย์บำรุงด้วยสถาน ๕ เหล่า
นี้แล้ว ย่อมอนุเคราะห์ศิษย์ด้วยสถาน ๕
เหล่านี้ ทิศเบื้องขวานั้น ชื่อว่าอันศิษย์

ปกปิดให้เกษมสำราญให้ไม่มีภัยด้วย
ประการฉะนี้ ฯ

ดูกรคฤหบดีบุตร ภรรยาผู้เป็นทิศ
เบื้องหลังอันสามีพึงบำรุงด้วยสถาน ๕ คือ
ด้วยยกย่องว่าเป็นภรรยา ๑ ด้วยไม่ดูหมิ่น
๑ ด้วยไม่ประพฤตินอกใจ ๑ ด้วยมอบความ
เป็นใหญ่ให้ ๑ ด้วยให้เครื่องแต่งตัว ๑ ฯ

ดูกรคฤหบดีบุตร ภรรยาผู้เป็นทิศ
เบื้องหลังอันสามีบำรุงด้วยสถาน ๕ เหล่านี้
แล้ว ย่อมอนุเคราะห์สามีด้วยสถาน ๕ คือ
จัดการงานดี ๑ สงเคราะห์คนข้างเคียงของ
ผัวดี ๑ ไม่ประพฤตินอกใจผัว ๑ รักษา

ทรัพย์ที่ผิวหามาได้ ๑ ขยันไม่เกียจคร้านใน
กิจการทั้งปวง ๑ ฯ

ดูกรคฤหบดีบุตร ภรรยาผู้เป็นทิศ
เบื้องหลังอันสามีบำรุงด้วยสถาน ๕ เหล่านี้
แล้ว ย่อมอนุเคราะห์สามีด้วยสถาน ๕
เหล่านี้ ทิศเบื้องหลังนั้น ชื่อว่าอันสามี
ปกปิดให้เกษมสำราญให้ไม่มีภัยด้วย
ประการฉะนี้ ฯ

ดูกรคฤหบดีบุตร มิตรผู้เป็นทิศ
เบื้องซ้ายอันกุลบุตรพึงบำรุงด้วยสถาน ๕
คือ ด้วยการให้ปัน ๑ ด้วยเจรจาถ้อยคำเป็น
ที่รัก ๑ ด้วยประพฤติประโยชน์ ๑ ด้วย

ความเป็นผู้มีตนเสมอ ๑ ด้วยไม่แก้งกล่าว
ให้คลาดจากความจริง ๑ ๗

ดูกรคฤหบดีบุตร มิตรผู้เป็นทิศ
เบื้องซ้ายอันกุลบุตรบำรุงด้วยสถาน ๕
เหล่านี้แล้ว ย่อมอนุเคราะห์กุลบุตรด้วย
สถาน ๕ คือ รักษามิตรผู้ประมาทแล้ว ๑
รักษาทรัพย์ของมิตรผู้ประมาทแล้ว ๑ เมื่อ
มิตรมีภัยเอาเป็นที่พึ่งพำนักได้ ๑ ไม่ละทิ้ง
ในยามวิบัติ ๑ นับถือตลอดถึงวงศ์ของมิตร
๑ ๗

ดูกรคฤหบดีบุตร มิตรผู้เป็นทิศ
เบื้องซ้ายอันกุลบุตรบำรุงด้วยสถาน ๕

เหล่านี้แล้ว ย่อมอนุเคราะห์กุลบุตรด้วย
สถาน ๕ เหล่านี้ ทิศเบื้องซ้ายนั้น ชื่อว่าอัน
กุลบุตรปกปิดให้เกษมสำราญ ให้ไม่มีภัย
ด้วยประการฉะนี้ ฯ

ดูกรคฤหบดีบุตร ทาสกรรมกรผู้
เป็นทิศเบื้องตាំอันนายพึงบำรุงด้วยสถาน
๕ คือ ด้วยจัดการงานให้ทำตามสมควรแก่
กำลัง ๑ ด้วยให้อาหารและรางวัล ๑ ด้วย
รักษาในคราวเจ็บไข้ ๑ ด้วยแจกของมีรส
แปลกประหลาดให้กิน ๑ ด้วยปล่อยในสมัย
๑ ฯ

ดูกรคฤหบดีบุตร ทาสกรรมกรผู้

เป็นทิศเบื้องต๋ำอันนายบ่ารุงด้วยสถาน ๕
เหล่านี้แล้ว ย่อมอนุเคราะห์นายด้วยสถาน
๕ คือ ลูกขึ้นทำการงานก่อนนาย ๑ เลิกการ
งานทีหลังนาย ๑ ถือเอาแต่ของทีนายให้ ๑
ทำการงานให้ดีขึ้น ๑ นำคุณของนายไป
สรรเสริญ ๑ ฯ

ดูกรคฤหบดีบุตร ทาสกรรมกรผู้
เป็นทิศเบื้องต๋ำอันนายบ่ารุงด้วยสถาน ๕
เหล่านี้แล้ว ย่อมอนุเคราะห์นายด้วยสถาน
๕ เหล่านี้ ทิศเบื้องต๋ำนั้น ชื่อว่าอันนาย
ปกปิดให้เกษมสำราญให้ไม่มีภัย ด้วยประ
การณะนั้น ฯ

ดูกรคฤหบดีบุตร สมณพราหมณ์
ผู้เป็นทิศเบื้องบน อัญกุลบุตรพึงบำรุงด้วย
สถาน ๕ คือ ด้วยกายกรรมประกอบด้วย
เมตตา ๑ ด้วยวจีกรรมประกอบด้วยเมตตา
๑ ด้วยมโนกรรมประกอบด้วยเมตตา ๑
ด้วยความเป็นผู้ไม่ปิดประตู ๑ ด้วยให้
อามิสทานเนื่องๆ ๑ฯ

ดูกรคฤหบดีบุตร สมณพราหมณ์ผู้
เป็นทิศเบื้องบน อัญกุลบุตรบำรุงด้วยสถาน
๕ เหล่านี้แล้ว ย่อมอนุเคราะห์กุลบุตรด้วย
สถาน ๖ คือ ห้ามไม่ให้ทำความชั่ว ๑ ให้
ตั้งอยู่ในความดี ๑ อนุเคราะห์ด้วยน้ำใจอัน

งาม ๑ ให้ได้ฟังสิ่งที่ยังไม่เคยฟัง ๑ ทำสิ่งที่
เคยฟังแล้วให้แจ่มแจ้ง ๑ บอกลทางสวรรค์
ให้ ๑ ฯ

ดูกรคฤหบดีบุตร สมณพราหมณ์ผู้
เป็นทิศเบื้องบน อังกุลบุตรบำรุงด้วยสถาน
๕ เหล่านี้แล้ว ย่อมอนุเคราะห์กุลบุตรด้วย
สถาน ๖ เหล่านี้ ทิศเบื้องบนนั้น ชื่อว่าอัน
กุลบุตรปกปิดให้เกษมสำราญ ให้ไม่มีภัย
ด้วยประการฉะนี้ ฯ

พระผู้มีพระภาคผู้สุคตศาสดา ครั้น
ตรัสไวยากรณภาษิตนี้แล้ว จึงได้ตรัสคาถา
ประพันธ์ต่อไปอีกว่า

มารดาบิดาเป็นทิศเบื้องหน้า
อาจารย์เป็นทิศเบื้องขวา บุตรภรรยาเป็น
ทิศเบื้องหลัง มิตรอำมาตย์เป็นทิศเบื้องซ้าย
ทาสกรรมกรเป็นทิศเบื้องต่ำ สมณ
พราหมณ์เป็นทิศเบื้องบน คฤหัสถ์ในสกุลผู้
สามารถควรนอบน้อมทิศเหล่านี้ บัณฑิตผู้
ถึงพร้อมด้วยศีลเป็นคนละเอียดและมีไหว
พริบ มีความประพฤติเจียมตนไม่ดื้อ
กระด้าง ผู้เช่นนั้นย่อมได้ยศ คนหมั่นไม่
เกียจคร้านย่อมไม่หวั่นไหว ในอันตราย
ทั้งหลาย คนมีความประพฤติไม่ขาดสาย มี
ปัญญา ผู้เช่นนั้นย่อมได้ยศ คนผู้สงเคราะห์

แสวงหามิตรที่ดี รู้เท่าถ้อยคำที่เขากล่าว
ปราศจากตระหนี่ เป็นผู้แนะนำแสดง
เหตุผลต่างๆ นานา ผู้เช่นนั้น ย่อมได้ยศ
การให้ ๑ เจรจาไพเราะ ๑ การประพฤติให้
เป็นประโยชน์ ๑ ความเป็นผู้มีตนเสมอใน
ธรรมทั้งหลาย ในคนนั้นๆตามควร ๑ ธรรม
เครื่องยึดเหนี่ยวหัวใจในโลกเหล่านี้แล เป็น
เหมือนสลักรถอันแล่นไปอยู่ ถ้าธรรมเครื่อง
ยึดเหนี่ยวเหล่านี้ไม่พึงมีไซ้ ฆราวาสและ
บิดาไม่พึงได้ความนับถือหรือความบูชา
เพราะเหตุแห่งบุตร เพราะบัณฑิตทั้งหลาย
พิจารณาเห็นธรรมเครื่องยึดเหนี่ยวเหล่านี้

โดยชอบ ฉะนั้น บัณฑิตเหล่านั้นจึงถึงความ
เป็นใหญ่และเป็นผู้อันหมู่ชนสรรเสริญทั่ว
หน้า ดังนี้

เมื่อพระผู้มีพระภาคตรัสฉะนี้แล้ว
สิงคาลกคฤหบดีบุตรได้กราบทูลพระผู้มี
พระภาคว่า ข้าแต่พระองค์ผู้เจริญ ภาสิต
ของพระองค์แจ่มแจ้งนัก ภาสิตของ
พระองค์แจ่มแจ้งนัก เปรียบเหมือนหงาย
ของที่คว่ำ เปิดของที่ปิด บอกทางแก่คน
หลงทาง หรือส่องประทีปในที่มืด ด้วยคิดว่า
ผู้มีจักษุจักเห็นรูป ฉันทิใดพระผู้มีพระภาค
ทรงประกาศธรรมโดยอเนกปริยาย ฉันทัน

เหมือนกัน ข้าแต่พระองค์ผู้เจริญ ข้า
พระองค์นี้ขอถึงพระผู้มีพระภาค พระธรรม
และพระภิกษุสงฆ์ว่าเป็นสรณะ ขอพระผู้มี
พระภาคจงทรงจำข้าพระพุทธเจ้าว่าเป็น
อุบาสกผู้ถึงพระรัตนตรัยเป็นสรณะตลอด
ชีวิต ตั้งแต่วันนี้เป็นต้นไป ฉะนี้แล ฯ

จบ สิงคาลกสูตร

